

Adamczyk, Mieczysław

Towarzystwo Wiedzy Prasowej (1936-1939)

Rocznik Historii Prasy Polskiej 4/2(8), 199-214

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

T. IV (2001) Z. 2(8)
ISSN 1509-1074

**ROCZNIK
HISTORII PRASY POLSKIEJ**

**Society for the Study
of the Press (1936–1939)**

**Towarzystwo Wiedzy
Prasowej (1936–1939)**

Wszechnica Świętokrzyska
ul. E. Orzeszkowej 15
PL 25-435 Kielce

**Mieczysław
ADAMCZYK**

KEY WORDS

history, press, ideology,
National Democratic movement

SŁOWA KLUCZOWE

historia, prasa, ideologia,
Narodowa Demokracja

ABSTRACT

The article discusses the activities of Society for the Study of the Press (Towarzystwo Wiedzy Prasowej) established on the initiative of the Polish Association of Publishers, Newspapers and Periodicals. It outlines the main goals and tasks of the Society, which basically involved initiating press research studies in Poland. The statute of the Society is historically invaluable, as it adds important information to our knowledge about the beginnings of journalistic education in Poland. It includes short biographical notes on the distinguished representatives of art, culture and political life in Poland in the interwar period, which were the originators and founders of the Society for the Study of the Press.

ABSTRAKT

Artykuł ukazuje działalność Towarzystwa Wiedzy Prasowej, powstałego z inicjatywy polskiego Związku Wydawców, Dzienników i Czasopism. W szkicu zaakcentowano nadrzędne cele i zadania Towarzystwa, które najogólniej rzecz ujmując inicjowały badania prasoznawcze w Polsce. Drukowany in extenso statut Towarzystwa ma niekwestionowaną wartość historyczną, bowiem wzbogaca naszą wiedzę dotyczącą pierwowcin szkolnictwa dziennikarskiego w Polsce. Przyczynek opatrzony został krótkimi notami biograficznymi, zaszczytnie znanych przedstawicieli nauki, kultury i życia politycznego Polski międzywojennej, którzy byli pomysłodawcami i organizatorami Towarzystwa Wiedzy Prasowej.

Streszczenie

Artykuł ukazuje działalność Towarzystwa Wiedzy Prasowej, powstałego z inicjatywy Polskiego Związku Wydawców, Dzienników i Czasopism.

W szkicu zaakcentowano nadrzędne cele i zadania Towarzystwa, które najogólniej rzecz ujmując, inicjowały badania prasoznawcze w Polsce.

Drukowany *in extenso* statut Towarzystwa ma niekwestionowaną wartość historyczną, bowiem wzbogaca naszą wiedzę dotyczącą pierwocin szkolnictwa dziennikarskiego w Polsce.

Przyczynek opatrzony został krótkimi notami biograficznymi, sławnych przedstawicieli nauki, kultury i życia politycznego Polski międzywojennej, którzy byli pomysłodawcami i organizatorami Towarzystwa Wiedzy Prasowej.

Towarzystwo Wiedzy Prasowej (TWP) powstało z inicjatywy Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism (PZWDziCz)¹. Jednym z jego współorganizatorów był Uniwersytet im. J. Piłsudskiego w Warszawie, pod auspicjami którego tworzone było zręby TWP.

Wstępne prace przygotowawcze do powołania TWP rozpoczęto w roku 1936. Według pierwotnego zamysłu projektodawców miały to być Polskie Studia Wiedzy Prasoznawczej lub ewentualnie Polski Instytut Wiedzy Prasoznawczej². W pierwszych dokumentach projektowych starano się nakreślić cele, zadania i prowizoryczną organizację Instytutu. Jego organizację powierzono członkom ówczesnego Prezydium Zarządu Głównego oraz Rady Naczelnej i Dyrekcji Biura Związku Wydawców Dzienników i Czasopism. Do Komitetu Organizacyjnego Studium lub Instytutu proponowano zaprosić wybitnych redaktorów, publicystów i wydawców ówczesnej prasy polskiej.

Z przyczyn bliżej nie określonych (spuścizna akt nie dokumentuje tego faktu) zrezygnowano z budowy Studium, czy też Instytutu, a postanowiono zorganizować stowarzyszenie pod nazwą „Towarzystwo Wiedzy Prasowej”. Decyzję w tej kwestii podjęto w 1936 roku, świadczy o tym zachowany projekt statutu Towarzystwa z 16 grudnia 1936³. Po opracowaniu projektu statutu TWP prace nad organizacją stowarzysze-

---

¹ Polski Związek Wydawców Dzienników i Czasopism z siedzibą w Warszawie wpisany został do rejestru stowarzyszeń 22 października 1928 roku. Był reprezentacją wydawców prasy a także właścicieli drukarni prasowych, stroną w rokowaniach z organizacjami dziennikarskimi, głównie Związkiem Dziennikarzy RP. W maju 1939 zrzeszał ponad 160 wydawnictw, wydających blisko 3 tys. tytułów prasowych polskich, 2 rosyjskie i 11 żydowskich, w tym 90 dzienników polskich i 9 żydowskich. Powołanie do życia PZWDziCz poprzedziły kilkuletnie rokowania regionalnych zrzeszeń i korporacyjnych związków od października 1922 poczynając. Inicjatywa wyszła od wydawców warszawskich, głównie Antoniego Lewandowskiego, Mieczysława Niklewicza, Feliksa Mrozowskiego, a także pozawarszawskich — Mariana Dąbrowskiego z Krakowa i Edwarda Pawłowskiego z Poznania. Decydujący głos w Związku mieli wydawcy zatrudniający ponad 100 osób, którym zagwarantowano w statucie miejsca w Radzie Związku. Związek był członkiem Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Wydawców Dzienników.

² Archiwum Akt Nowych (dalej AAN), Towarzystwo Wiedzy Prasowej (dalej TWP), sygn. 2, k. 15–16.

³ Tamże, sygn. 1, k. 1–4.

nia zostały niemalże zaniechane. Przez cały 1937 rok i pierwszy kwartał 1938 w tej kwestii praktycznie nie podejmowano żadnych przedsięwzięć. Dopiero 30 marca 1938 roku powołano czternastoosobową Komisję Organizacyjną, która zmodyfikowała projekt statutu TWP z 1936 roku i doprowadziła do jego uchwalenia na zebraniu Konstytucyjnym TWP w dniu 7 czerwca 1938 oraz zarejestrowania Towarzystwa w dniu 22 października 1938 roku⁴.

W składzie Komisji znalazły się znaczące osoby ówczesnego życia społeczno-kulturalnego, a wśród nich:

Henryk Butkiewicz (1889–1962), od 1911 roku dziennikarz i wydawca, początkowo w „Kurierze Lwowskim”, współzałożyciel (w 1922) i długoletni redaktor koncernu warszawskiego Prasa Polska SA. Związany z obozem belwederskim, należał do współzałożycieli Obozu Zjednoczenia Narodowego. W czasie wojny przebywał we Francji, od 1945 — w Warszawie związany z czasopismami wydawanymi przez Spółdzielnię Wydawniczą „Czytelnik”.

Aleksander hr Dzieduszycki (1874–1947), dyplomata austriacki, w Polsce niepodległej poseł w Hiszpanii, Danii, Norwegii, znawca hodowli koni i piszący na ten temat. Założyciel Wyższej Szkoły Dziennikarskiej, od 1927 do 1939 roku prezes Towarzystwa Wyższej Szkoły Dziennikarskiej. Po II wojnie światowej pracował w Polskim Towarzystwie Zootechnicznym oraz był lektorem języka duńskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Franciszek Głowiński (1894–1944), dziennikarz i wydawca, początkowo związany z prasą lubelską, od 1929 roku dziennikarz „prasy czerwonej” w Warszawie, w latach 1933–1939 wicedyrektor Zarządu Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism oraz redaktor jego organu — „Prasa”, w którym publikował. Działal też w instytucjach reklamowych. W czasie wojny w konspiracji i w prasie konspiracyjnej („Rzeczpospolita Polska”). Najprawdopodobniej zamordowany przez Niemców w obozie koncentracyjnym.

Ks. Zygmunt Kaczyński (1894–1953), działacz Chrześcijańskiej Demokracji, ksiądz, w latach 1928–32 współudziałowiec i redaktor „Rzeczpospolitej”, w latach 1929–39 dyrektor Katolickiej Agencji Praso-

---

⁴ Tamże, sygn. 2, k. 8. Czternastoosobowa Komisja Organizacyjna została powiększona o kolejnych dwóch członków dokooptowanych na zebraniu konstytucyjnym Towarzystwa.

wej, w od 1936 współdziaławiec wydawnictwa „Głosu Narodu”, zasiadał w Zarządzie Towarzystwa Wyższej Szkoły Dziennikarskiej; w czasie wojny aktywny politycznie na emigracji, w latach 1945–48 redaktor „Tygodnika Warszawskiego”, w roku 1949 aresztowany i więziony; zmarł w więzieniu.

Stanisław Kauzik (1891–1959), polityk, ekonomista, prawnik, początkowo związany z Narodową Demokracją, zaufany urzędnik Władysława Grabskiego w Ministerstwie Skarbu w 1925 roku, od 1926 związany z „Kurierem Warszawskim”. Współorganizator (1928) Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism — jego dyrektor i redaktor „Prasy”, wybrany na sekretarza generalnego Towarzystwa Wiedzy Prasowej. We wrześniu 1939 roku organizator informacji prasowej w Warszawie, w czasie okupacji niemieckiej dyrektor Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu, związany ze Stronnictwem Pracy.

Stefan Krzywoszewski (1866–1950), literat, publicysta, dziennikarz. W latach 1906–1933 redagował warszawski tygodnik „Świat”, w latach 1915–1920 „Kurierem Polskiego” w Warszawie. Autor licznych dramatów i komedii obyczajowych, powieści, nowel. Napisał pamiętnik *Długie życie* (1947).

Konrad Libicki (1891–1980), publicysta, dyplomata, major dyplomowany, żołnierz I brygady Legionów, w wojsku do 1927 roku, do 1929 naczelnik wydziału prasowego MSZ, w latach 1929–1933 poseł RP w Tallinie, od 1933 redaktor naczelny Polskiej Agencji Telegraficznej, od 1935 prezes spółki akcyjnej Polskie Radio, od 1938 naczelny dyrektor Polskiego Radia, w czasie wojny i po wojnie na emigracji.

Mieczysław Niklewicz (1880–1948), działacz Narodowej Demokracji, wydawca, od roku 1906 w warszawskiej „Gazecie Polskiej”, potem stale związany z „Gazetą Warszawską”, (od 1925 w jej spółce wydawniczej), współinicjator Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism (od 1929 wiceprezes i członek Rady Naczelnej) oraz Towarzystwa Księgarń Kolejowych „Ruch” (wiceprezes). Pozostawał w osobistej przyjaźni z Romanem Dmowskim, w jego posiadłości Dmowski często przebywał. W czasie okupacji niemieckiej w konspiracji (Stronnictwo Narodowe).

Jan Edmund Reyman (1885–1958), długoletni dyrektor różnych instytucji i szkół, m.in. od 1915 dyrektor Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie, dyrektor Instytutu Społecznego, od roku 1935 redaktor Encyklopedii Nauk Politycznych. Po wojnie (do 1946) był rektorem reaktywowanej Akademii Nauk Politycznych.

Mieczysław Starzyński (1891–1942), publicysta, dziennikarz, pułkownik, długoletni zastępca redaktora naczelnego prorządowej „Gazety Polskiej”, w końcu jej redaktor naczelny po Bogusławie Miedzińskim od końca 1938 roku. Działal w konspiracji, aresztowany przez Niemców, zginął w Oranienburgu.

Stanisław Strzetelski (1895–1971), dziennikarz, pracę zaczynał w Krakowie w 1919 roku, w latach 1920–1924 sekretarz redakcji „Rzeczpospolitej”, potem współpracownik „Gazety Warszawskiej”, współzałożyciel (1926) i redaktor naczelny „ABC”, w latach 1936–39 redaktor naczelny „Wieczoru Warszawskiego”. W latach 1930–34 był posłem do sejmu z listy Stronnictwa Narodowego. W końcu lat trzydziestych we władzach PZWDziCz reprezentował wydawnictwo „Goniec Warszawski”. W roku 1939 emigrował, zmarł w USA.

Wincenty Trzebiński (1874–1948), publicysta gospodarczy, prasoznawca, zaczął od współpracy z „Kurierem Porannym” w Warszawie, potem związany był z „Kurierem Warszawskim”. Od 1931 do 1939 był dyrektorem Wyższej Szkoły Dziennikarskiej w Warszawie.

Stanisław Wędkiewicz (1888–1963), profesor romanista, w latach 1919–1921 na uniwersytecie w Poznaniu, od 1921 do 1934 profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, potem warszawskiego, od 1947 roku kierował Stacją Naukową PAU i PAN w Paryżu (do 1960). W latach 1922–1939 redagował w Krakowie, a od 1935 w Warszawie prestiżowy miesięcznik literacko-naukowy — „Przegląd Warszawski”. Członek PAU, następnie PAN, licznych towarzystw naukowych i akademii zagranicznych. Specjalizował się w zakresie językoznawstwa romańskiego oraz ogłaszał rozprawy dotyczące współczesnych zagadnień Europy zachodniej.

Stanisław Zalewski (zm. 1939), prawnik, dziennikarz, ekonomista, prasoznawca, długoletni współpracownik „Kuriера Warszawskiego”, członek Zarządu Głównego Związku Dziennikarzy RP, wiceprezes Międzynarodowej Federacji Dziennikarskiej. Poseł sejmowy z listy Związku Ludowo-Narodowego w latach 1928–1930.

Piotr Górecki (1887–1968), przed 1914 rokiem w PPS Frakcji Rewolucyjnej i w organizacjach strzeleckich, żołnierz I brygady Legionów, w roku 1916 więziony przez Niemców. Od 1919 roku kierował wydziałem prasowym MSZ, od 1920 szef biura propagandy zagranicznej w Prezydium Rady Ministrów, w latach 1921–1931 naczelny dyrektor Polskiej Agencji Telegraficznej, potem (do 1935) na placówkach PAT w Rzymie, Berlinie, Paryżu. Od 1935 roku dyrektor programowy Pol-

skiego Radia, działacz organizacji dziennikarskich. W czasie wojny na emigracji, zmarł w Brazylii.

Ryszard Stanisław Piestrzyński (1902–1962), polityk, dziennikarz, publicysta, związany z „Kurierem Poznańskim” m.in. jako korespondent przy Lidze Narodów. W latach 1930–1935 poseł z listy Narodowej Demokracji, redagował warszawskiego „Kuriera Porannego”. Od roku 1939 na emigracji, m.in. w Samodzielnej Brygadzie Strzelców Karpaczkich, współpracownik prasy wojskowej, w latach 1944–1957 był redaktorem naczelnym wychodźczego tygodnika wojskowego „Orzeł Biały” i wiceprezesem Związku Dziennikarzy RP na Uchodźstwie.

Od rejestracji TWP uzyskało osobowość prawną. Jego siedzibą był lokal PZWDziCz w Warszawie przy ul. Zgody 8/4, a terenem działalności obszar Rzeczypospolitej Polskiej.

Pierwsze ogólne zebranie członków Towarzystwa odbyło się 14 grudnia 1938 roku w siedzibie Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism. Wzięli w nim udział przedstawiciele środowisk naukowych, dziennikarskich i wydawniczych z Warszawy, Krakowa, Poznania, Lwowa. Zebranie otworzył prezes ZWDziCz — Feliks Mrozowski⁵. W czasie jego obrad dokonano wyboru władz Towarzystwa oraz ustalono listę kandydatów Rady Naukowej. Prezesem Zarządu wybrany został Konrad Libicki, zaś wiceprezesami: Stefan Krzywoszewski i Stanisław Strzetelski. Do Wydziału Wykonawczego Zarządu weszli: Stanisław Kauzik jako sekretarz generalny oraz członkowie — Edmund Jan Reyman i Mieczysław Obarski⁶. W skład Rady Naukowej obok przedstawicieli warszawskich środowisk naukowych, m.in.: Uniwersytetu im. J. Piłsudskiego, Szkoły Głównej Handlowej i Wyższej Szkoły Dziennikarskiej weszli reprezentanci rządu polskiego, miasta stołecznego Warszawy, ZWDziCz, Związku Dziennikarzy, Komisji Prasowej Episkopatu Polski, świata literatów i publicystów⁷.

W celu realizacji zadań statutowych, Towarzystwo projektowało utworzyć Instytut Wiedzy Prasowej oraz kilka sekcji: historyczną, pra-

---

⁵ AAN, TWP, sygn. 2, k. 45–46.

⁶ Tamże, sygn. 3, k. 4, Mieczysław Obarski — prawnik, dziennikarz, od 1925 roku w Agencji Wschodniej, potem w Agencji Telegraficznej „Express” (redaktor naczelny) związanej z II Oddziałem, od 1938 na czele Polskiej Agencji Telegraficznej. Na wychodźstwie związany najpierw z „Dziennikiem Polskim”, potem z londyńskim „Dziennikiem Polskim i Dziennikiem Żołnierza” (po wojnie sekretarz redakcji) i wychodźczej PAT.

⁷ AAN, TWP, sygn. 2, k. 37–38, oraz sygn. 3, k. 4–5.

wa prasowego, propagandy państwowej, wykładową, szkolnictwa dziennikarskiego, naukowo-wydawniczą i archiwalno-biblioteczną⁸.

Główne i nadrzędne cele Towarzystwa określone zostały w statucie. Informuje o nich treść paragrafu 3 i 4. Prace TWP skupiały się głównie na badaniach nad prasą polską. Cel ten miano realizować m.in. poprzez gromadzenie i opracowanie materiałów dotyczących się historii prasy, organizowanie studiów i kursów prasoznawczych głównie w zakresie prac redakcyjnych i wydawniczych, gromadzenie środków na cele stypendialne dla osób zajmujących się badaniami nad prasą polską oraz inne odnotowane w statucie.

Ze względu na skomplikowaną i napiętą sytuację międzynarodową w roku 1939, związaną z zagrożeniem wybuchu drugiej wojny światowej, Towarzystwo nie rozwinęło w pełni swej działalności. Spuścizna aktowa dokumentuje jedynie zorganizowanie w maju 1939 roku kursu dla współpracowników administracji pism. Wzięło w nim udział 151 osób, wśród których 54 uczestników reprezentowało pisma wydawane poza Warszawą⁹.

Myślę, że krótkie dzieje i działalność Towarzystwa Wiedzy Prasowej oraz jego statut godne są publikacji. Nie zrealizowana w pełni inicjatywa pomysłodawców Towarzystwa jest jednak znakomitym przyczynkiem do pełniejszego spojrzenia na początki dziejów szkolnictwa dziennikarskiego w Polsce.

STATUT TOWARZYSTWA WIEDZY PRASOWEJ

I. Nazwa Stowarzyszenia

Art. 1.

Stowarzyszenie nosi nazwę „Towarzystwo Wiedzy Prasowej”.

II. Charakter

Art. 2.

Towarzystwo Wiedzy Prasowej jest stowarzyszeniem o celach naukowych, posiadającym osobowość prawną oraz własną pieczęć.

---

⁸ Tamże, sygn. 2, k. 35, sygn. 4, k. 1 oraz zobacz Statut Towarzystwa, artykuł 4.

⁹ AAN, sygn. 5, 6, 7 i 8 oraz „Prasa”, nr 5 z maja 1939, s. 6–8.

III. Cel

Art. 3.

Celem Towarzystwa Wiedzy Prasowej jest szerzenie, popieranie i rozwój prasoznawstwa, a w szczególności prowadzenie badań nad prasą polską oraz podejmowanie prac, zmierzających ku jej doskonaleniu.

IV. Środki działania

Art. 4.

Towarzystwo Wiedzy Prasowej zmierza do osiągnięcia swych celów przez:

a. gromadzenie i porządkowanie materiałów, dotyczących prasy polskiej i światowej, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów, dotyczących historii prasy polskiej,

b. organizowanie zbiorów, bibliotek i czytelni dla osób prowadzących prace i studia prasoznawcze oraz dla osób pracujących zawodowo w dziedzinie prasowej,

c. organizowanie studiów i badań zagadnień prasowych, zarówno z dziedziny redakcyjnej, jak i wydawniczej,

d. informowanie zainteresowanych czynników o wynikach badań,

e. wydawanie dzieł i rozpraw z zakresu prasoznawstwa i historii prasy,

f. ułatwianie pracy naukowej osobom, zajmującym się studiami i pracami prasoznawczymi; tworzenie w tym celu stypendiów,

g. podejmowanie starań o utworzenie katedr prasoznawstwa w szkołach akademickich,

h. organizowanie wykładów i kursów z dziedziny prasoznawstwa oraz kursów fachowych dla pracowników redakcyjnych i administracyjnych przedsiębiorstw prasowo-wydawniczych,

i. utrzymywanie stałego kontaktu z Uniwersytetami, z Wyższą Szkołą Dziennikarską, oraz z wyższymi zakładami naukowymi, prowadzącymi wykłady, dotyczące prasy i propagandy,

j. organizowanie wystaw prasowych,

k. urządzenie zjazdów, zebrań dyskusyjnych i odczytów,

l. nawiązanie i utrzymywanie stosunków z analogicznymi towarzystwami i instytucjami zagranicznymi, uczestniczenie w prasoznawczych kongresach międzynarodowych,

ł. organizowanie oddziałów Towarzystwa w poszczególnych ośrodkach prowincjonalnych oraz fachowych kół wśród osób studiujących prasoznawstwo.

Dla wykonania zadań, wymienionych w pp.: a–e, Towarzystwo Wiedzy Prasowej utworzyło Instytut Wiedzy Prasowej.

V. Teren działania i siedziba Towarzystwa

Art. 5.

Terenem działania Towarzystwa jest cała Polska. Siedzibą Towarzystwa jest Warszawa.

VI. Członkowie Towarzystwa

Art. 6.

Członkowie Towarzystwa Wiedzy Prasowej dzielą się na członków współpracujących i członków popierających.

Art. 7.

Członkiem współpracującym może być osoba pełnoletnia, która odznaczyła się pracami naukowymi i praktycznymi w dziedzinie prasowej i została przyjęta przez Zarząd Główny Towarzystwa.

Art. 8.

§ 1. Członkiem popierającym może być osoba fizyczna lub prawna, która zobowiązuje się wносить na cele Towarzystwa przepisaną składkę i która została przyjęta przez Zarząd Główny Towarzystwa.

§ 2. Instytucje lub organizacje naukowe, przyjęte przez Zarząd w charakterze członków popierających, mogą być na mocy uchwały Zarządu zwolnione od obowiązku płacenia składki na rzecz Towarzystwa.

§ 3. Osoba prawna, będąca członkiem popierającym Towarzystwa, działa przez swego należycie upoważnionego przedstawiciela.

Art. 9.

Członków Towarzystwa — zarówno popierających, jak i współpracujących — przyjmuje Zarząd Towarzystwa na mocy uchwały powziętej na skutek wniosku co najmniej dwóch członków Zarządu. Decyzja o nieprzyjęciu nie podlega uzasadnieniu.

VII. Prawa i obowiązki członków

Art. 10.

Członkowie popierający w osobie swych należycie upoważnionych przedstawicieli biorą udział w Ogólnym Zebraniu członków Towarzystwa.

Obowiązkiem członków popierających jest opłacanie składki, wynoszącej dla osób fizycznych rocznie zł. 300, dla osób prawnych — zł. 600. Wysokość składki może być zmieniona uchwałą Zarządu.

Art. 11.

Członkowie współpracujący nie opłacają składek. Posiadają prawo (ewent. na warunkach ulgowych) do korzystania ze wszystkich pomocy naukowych, zbiorów i biblioteki, którymi Towarzystwo i Instytut Prasowy rozporządza. Uczestniczą w Ogólnych Zebraniach członków Towarzystwa.

Obowiązkiem członków współpracujących jest współdziałanie w pracach Towarzystwa.

Art. 12.

§ 1. Członkostwo ustaje na skutek śmierci, wystąpienia z Towarzystwa lub wykreślenia przez Zarząd.

§ 2. Wykreślenie następuje: 1) na skutek uchwały Zarządu, stwierdzającej niewypełnienie obowiązków członkowskich; 2) na skutek orzeczenia Sądu Towarzystwa, nakazującego usunięcie członka z Towarzystwa.

§ 3. Członek popierający, występując z Towarzystwa, obowiązany jest uścić składkę za cały rok kalendarzowy, w którym złożył wniosek o skreślenie z listy członków.

VIII. Władze Towarzystwa

Art. 13.

Władzami Towarzystwa Wiedzy Prasowej są: Ogólne Zebranie członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Sąd Towarzystwa i Rada Naukowa.

IX. Ogólne Zebranie członków

Art. 14.

W Ogólnym Zebraniu uczestniczą wszyscy członkowie Towarzystwa (współpracujący i popierający). Każdy członek Towarzystwa ma prawo do jednego głosu.

Art. 15.

Do kompetencji Ogólnego Zebrania członków należy:

a) zatwierdzanie preliminarza dochodów i wydatków, sprawozdania finansowego oraz bilansu,

- b) zatwierdzanie sprawozdania rocznego z działalności Towarzystwa i Instytutu oraz planu działania na rok następny,
- c) uchwalanie absolutorium Zarządowi Towarzystwa,
- d) wybór członków Zarządu oraz pełnego składu Komisji Rewizyjnej i Sądu Towarzystwa,
- e) zatwierdzanie przedstawionych przez Zarząd kandydatów na członków Rady Naukowej,
- f) rozstrzygnięcie wszelkich kwestii wniesionych na Ogólne Zebranie przez Zarząd.

Art. 16.

Zwyczajne Ogólne Zebranie członków Towarzystwa zwołuje Zarząd raz na rok, najpóźniej w marcu. Zawiadomienia o Ogólnym Zebraniu winny być rozesłane członkom Towarzystwa najpóźniej na 15 dni przed terminem zebrania i zawierać projekt porządku obrad.

Art. 17.

Członkom Towarzystwa przysługuje prawo zgłaszania na ręce Zarządu pisemnych wniosków w przedmiocie porządku obrad w terminie 7 dniowym od daty doręczenia zawiadomienia o Ogólnym Zebraniu.

Art. 18.

§ 1. Uchwały Ogólnego Zebrania członków należycie zwołanego są prawomocne bez względu na ilość członków, uczestniczących w Zebraniu.

§ 2. Uchwały Ogólnego Zebrania członków zapadają zwykłą większością głosów, o ile inne przepisy Statutu nie przewidują większości kwalifikowanej.

§ 3. Wnioski, niezgłoszone w trybie art. 17 nie mogą być na Ogólnym Zebraniu rozpatrywane.

Art. 19.

Nadzwyczajne Ogólne Zebranie członków Towarzystwa zwołuje Zarząd: 1) z własnej inicjatywy, 2) na wniosek podpisany co najmniej przez 1/5 ogólnej liczby członków Towarzystwa, nie później niż w przeciągu miesiąca od daty złożenia wniosku.

X. Zarząd Towarzystwa

Art. 20.

§ 1. Zarząd Towarzystwa składa się z 18 członków wybranych na Ogólnym Zebraniu w połowie spośród członków popierających i w połowie spośród członków współpracujących.

§ 2. Mandat członka Zarządu trwa 3 lata. Trzecia część członków ustępuje co roku. W pierwszych 2 latach członkowie ustępujący wyznaczeni zostaną przez losowanie.

§ 3. Ustępujący członkowie Zarządu mogą być wybrani ponownie.

Art. 21.

Zarząd wybiera ze swego grona prezesa, dwóch wiceprezesów oraz 3 członków, którzy łącznie stanowią Wydział Wykonawczy.

Art. 22.

Do kompetencji Zarządu Towarzystwa należy:

- a) reprezentowanie Towarzystwa na zewnątrz i jego przedstawicielstwo prawne,
- b) przyjmowanie i skreślanie członków Towarzystwa,
- c) ustalanie kandydatów na członków Rady Naukowej,
- d) kierowanie sprawami Towarzystwa,
- e) zarządzanie majątkiem Towarzystwa oraz prowadzenie wszelkich spraw gospodarczych i finansowych,
- f) ustalanie Statutu i regulaminów Instytutu Wiedzy Prasowej oraz nadzór nad działalnością tego Instytutu,
- g) decydowanie w sprawach, dotyczących organizacji prac Towarzystwa, w szczególności w sprawach tworzenia sekcji stałych i czasowych oraz Komisji, a także w sprawie organizacji oddziałów Towarzystwa poza siedzibą główną,
- h) zwoływanie Ogólnych Zebrań członków Towarzystwa i czuwanie nad wykonywaniem uchwał tych zebrań.

Art. 23.

Zarząd Towarzystwa odbywa posiedzenia nie rzadziej, jak raz na kwartał. Posiedzenia są prawomocne przy obecności prezesa lub jednego z wiceprezesów oraz przynajmniej połowy ogólnej liczby członków. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego.

Art. 24.

Sprawy bieżące Towarzystwa prowadzi Wydział Wykonawczy.

Art. 25.

Wszelkie akty, nakładające na Towarzystwo zobowiązania majątkowe, a w szczególności akty nabycia, zbycia i obciążania nieruchomości Towarzystwa podpisuje dwóch członków Zarządu, delegowanych przez Zarząd.

Korespondencję Towarzystwa, akta i dokumenty nie nakładające na Towarzystwo zobowiązań majątkowych oraz upoważnienia do odbioru z poczty pieniędzy i przesyłek podpisuje jeden z członków Wydziału Wykonawczego Zarządu.

XI. Komisja Rewizyjna

Art. 26.

Komisja Rewizyjna składa się z 3 członków i jednego zastępcy, wybieranych corocznie przez Ogólne Zebranie członków Towarzystwa. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być jednocześnie członkami Zarządu.

Art. 27.

Komisja Rewizyjna sprawdza rachunkowość Towarzystwa, tj. wszelkie rachunki, bilanse, budżety i księgi Towarzystwa. Komisja przedkłada swe sprawozdanie corocznie Ogólnemu Zebraniu członków Towarzystwa.

XII. Sąd Towarzystwa

Art. 28.

Wszelkie spory, wynikłe w obrębie Towarzystwa rozstrzyga Sąd Towarzystwa.

Art. 29.

§ 1. Sąd Towarzystwa składa się z 5-ciu członków i 2-ch zastępców wybieranych przez Ogólne Zebranie na 2 lata.

§ 2. Przewodniczącego wybierają członkowie Sądu ze swego grona.

§ 3. Kompletury sądzące składają się z 3-ch członków powoływanych przez przewodniczącego Sądu.

Art. 30.

§ 1. Sąd może udzielić członkowi Towarzystwa upomnienia, nagany lub orzec usunięcie członka z Towarzystwa.

§ 2. Sąd orzeknie usunięcie członka z Towarzystwa w wypadku stwierdzenia, iż członek Towarzystwa dopuścił się czynu niehonorowego lub działał świadomie na szkodę Towarzystwa.

§ 3. Regulamin postępowania przed Sądem ustali Sąd własną uchwałą.

XIII. Rada Naukowa

Art. 31.

Radę Naukową tworzą osoby, powołane na wniosek Zarządu przez Ogólne Zebranie spośród działaczy zasłużonych dla rozwoju prasy oraz spośród naczelników dyrektorów, naczelników redaktorów i publicystów. Nadto w skład Rady Naukowej wchodzi członkowie Wydziału Wykonawczego.

Art. 32.

§ 1. Liczbę członków Rady Naukowej określa Zarząd Główny. W razie zwolnienia miejsc w łonie Rady Naukowej, Zarząd przedstawia Ogólnemu Zebraniu wnioski w sprawie powołania nowych członków.

§ 2. Rada Naukowa wybiera ze swego grona prezesa oraz 3-ch wiceprezesów.

Art. 33.

Rada Naukowa powołana jest do czuwania nad rozwojem i ciągłością prac naukowych Towarzystwa i Instytutu i nad utrzymywaniem tych prac na właściwym poziomie; Rada Naukowa ustala plan akcji wydawniczej Towarzystwa i współdziała w wykonaniu tego planu. Nadto Rada czuwa nad fachową stroną działalności pedagogicznej Towarzystwa i Instytutu.

Prezes Rady Naukowej lub delegowany przezeń wiceprezes bierze udział w zebraniach Zarządu z głosem doradczym.

XIV. Likwidacja Towarzystwa

Art. 34.

Likwidacja Towarzystwa może nastąpić na skutek uchwały nadzwyczajnego Ogólnego zebrania członków, specjalnie w tym celu zwołanego, większością 3/4 reprezentowanych na zebraniu głosów. Dla prawomocności takiego zebrania konieczna jest obecność na nim przynajmniej 1/2 ogólnej liczby członków, w przeciwnym razie zwołuje się w terminie 2-tygodniowym powtórne Ogólne zebranie, które jest prawomocne bez względu na liczbę osób obecnych.

Nadzwyczajne Ogólne zebranie członków, postanawiając rozwiązanie Towarzystwa, decyduje o sposobie likwidacji i zużytkowaniu majątku Towarzystwa. Majątek po zaspokojeniu wszystkich wierzytelności winien być przeznaczony na cele, związane z prasą polską, instytucjami lub organizacjami prasowymi, ewentualnie przekazany pokrewnej instytucji krajowej.

XV. Zmiana Statutu

Art. 35.

Zmiany w Statucie niniejszym mogą być dokonywane na mocy uchwały Ogólnego Zebrania członków Towarzystwa, powziętej większością głosów, przy obecności 1/2 ogólnej liczby członków.

Źródło: *Dodatek nr 1 do Informatora Prasowego 1938/39*, nakładem miesięcznika „Prasa”, Warszawa 1938, s. 3-11*

---

* Tekst Statutu drukujemy *in extenso*.